

Sygn. akt VI Gz 202/13

POSTANOWIENIE

Dnia 31 lipca 2013r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie Wydział VI Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Barbara Frankowska

Protokolant: st. sekr. sądowy Małgorzata Zawilo

po rozpoznaniu w dniu 31 lipca 2013r. w Rzeszowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa: **M. Z.**

przeciwko: **Młyn (...) Spółce jawnej w M.**

o **zapłatę**

na skutek zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Rejonowego w Tarnobrzegu V Wydziału Gospodarczego z dnia 29 maja 2013r. sygn. akt V GC 279/12

postanawia:

o d d a l i ć zażalenie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Tarnobrzegu oddalił wniosek pozwanego o zwolnienie od kosztów sądowych ustalając, że

z przedłożonych przez pozwanego dokumentów, a to rachunku zysków i strat oraz wyciągów z rachunków bankowych wynika, iż przychody netto ze sprzedaży w roku 2012 wyniosły ponad 4 mln 600 tys zł, a od stycznia do lutego 2013r. kwotę ponad 50 tys zł i na rachunek bankowy wpływają środki pieniężne od kontrahentów. Ponadto wobec Spółki prowadzone są postępowania egzekucyjne. Pozwany nie wykazał trwałej niemożności uzyskania środków na uiszczenie kosztów sądowych, co uzasadniałoby uwzględnienie wniosku. Dostarczone dokumenty nie obrazują kompleksowo stanu finansów Spółki, bo chociażby nie wyjaśniają środków pieniężnych w kasie.

Dlatego mając na uwadze art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych orzekł jak wyżej.

Pozwany w zażaleniu na powyższe postanowienie zaskarżył je w całości i wniósł o jego zmianę poprzez zwolnienie od kosztów sądowych, ewentualnie uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania zarzucając naruszenie przepisów:

- art. 233 § 1 kpc poprzez niedokonanie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i przekroczenie zasad swobodnej oceny dowodów i nienależyte wyjaśnienie sprawy i w konsekwencji przyjęcie, że pozwany posiada odpowiednie środki finansowe na pokrycie kosztów sądowych mimo, że z przedłożonych dokumentów wynika co innego;

- art. 328 § 2 kpc poprzez oparcie orzeczenia na części dowodów i nie daniu wiary pozostałym, a w szczególności nie wskazaniu dlaczego pozwany niedostatecznie udowodnił status materialny mimo, że z rachunku zysków i strat wynika jednoznacznie strata;

- art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez uznanie, że pozwany winien gromadzić środki na ewentualne postępowania sądowe,

a brak takowych środków ma uniemożliwiać zwolnienie w sytuacji gdy żaden przepis tego nie wymaga. Natomiast dokonywane wpłaty przez dłużników są natychmiast zajmowane przez komorników;

- art. 6 ust.1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności poprzez jej niezastosowanie. Sąd nie wziął pod uwagę faktycznego braku możliwości poniesienia kosztów postępowania, co uwzględniając fazę postępowania ma istotne znaczenie, gdyż ewentualna przegrana może oznaczać likwidację Spółki. Ostatecznie Sąd nie zapewnił zachowania należytych proporcji w rozważeniu interesu państwa przejawiającego się w pobieraniu opłat sądowych z interesem indywidualnym pozwanej w dochodzeniu swoich roszczeń na drodze sądowej.

Zażalenie nie jest uzasadnione.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd I instancji dokonał prawidłowej oceny przedłożonego przez pozwanego materiału dowodowego dla rozważenia zasadności wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Zgodzić się należy z Sądem Rejonowym, że pozwany nie przedłożył pełnej dokumentacji obrazującej sytuację majątkową Spółki, bo nie wiadomo np. co wchodzi

w skład rzeczowych aktywów trwałych, które stanowią wartość przekraczającą 4,5 mln. zł i czy mogą stanowić zabezpieczenie dla kredytu, jaki jest stan środków w kasie Spółki, a przedłożony wyciąg jednego z co najmniej dwóch rachunków bankowych Spółki (dwa różne numery rachunków tym samym banku) dotyczy jedynie miesiąca listopada 2012r. Artykułowana z zażaleniu strata ze sprzedaży wykazywana w rachunku zysków i strat na koniec 2012r. wynosząca 2.489.365,66 zł i na koniec lutego 2013r. wynosząca 116.924,67 zł w żadnym razie nie obrazuje w sposób miarodajny kondycji finansowej pozwanej Spółki jeżeli uwzględni się, że była ona każdorazowo wynikiem ponoszenia przez Spółkę kosztów działalności operacyjnej znacznie przekraczających przychody, odpowiednio za rok 2012 w wysokości 7.144.180,20 zł (przy przychodach 4.654.814,63 zł) a za okres od stycznia do końca lutego 2013r. w wysokości 167.572,24 zł (przy przychodach 50.647,57 zł). Analizując kolejno zyski/straty wykazywane w rachunku zysków i strat wskazać należy, że na koniec 2012r. pozwana Firma miała zysk na działalności operacyjnej w wysokości 152.767,70 zł i stratę na tej działalności na koniec lutego w wysokości 61.942,67 zł oraz odpowiednio stratę netto w kwotach 121.842,06 zł i 63.718,99 zł. Podkreślić po raz kolejny należy, że Firma poniosła koszty działalności operacyjnej niemal dwukrotnie przekraczające przychody w 2012r. i trzykrotnie przekraczające przychody w dwóch pierwszych miesiącach 2013r. mimo prowadzonych wobec niej egzekucji. Wg Sądu Okręgowego strata na działalności gospodarczej sama w sobie nie jest wystarczającą przesłanką do przyznania zwolnienia od kosztów procesu. Łatwość generowania kosztów według polskiego systemu podatkowego powoduje, że wykazanie straty nie daje pełnego i właściwego obrazu sytuacji majątkowej powoda. Sam fakt wykazywania, iż działalność gospodarcza przyniosła stratę, nie może stanowić samoistnej podstawy do przyznania zwolnienia od kosztów, zwłaszcza w sytuacji gdy strona uzyskuje wysokie przychody i wykazuje bardzo wysokie koszty uzyskania tych przychodów (por. postanowienie SA w Szczecinie z dnia 26.04.2006r., I ACz 447/06, Lex nr 516572). Dlatego Sąd Rejonowy prawidłowo akcentował uzyskiwane przez Spółkę przychody, bo one obrazują rozmiar prowadzonej działalności gospodarczej Spółki. Analiza sytuacji finansowej Spółki w okresie od kiedy toczy się niniejszy proces, tj. od połowy czerwca 2012r. daje podstawę do przyjęcia, że pozwana spółka powinna dysponować majątkiem pozwalającym jej na uiszczenie opłaty od apelacji, która w niniejszej sprawie wynosi 1.956 zł, skoro w 2012r. dysponowała z pewnością czynnymi środkami finansowymi w kasie przekraczającymi 20 tys złotych (vide bilans na koniec lutego 2013r.).

Sąd Okręgowy podziela również stanowisko, że Powód jako przedsiębiorca winien wiedzieć, iż skoro dostępność do sądu wymaga z natury rzeczy posiadania środków finansowych, to posiadanie tych środków, ewentualnie ich zabezpieczenie stawało się istotnym składnikiem działalności gospodarczej. Oznacza to, że w procedurze planowania wydatków związanych

z działalnością gospodarczą podmiot prowadząc tę działalność, przewidując realizację swoich praw przed sądem, winien był uwzględniać także konieczność posiadania środków na prowadzenie procesu sądowego. Przy przychodach wykazywanych za okres sprawozdawczy stać pozwanego na ponoszenie kosztów działalności w wysokości przekraczającej tę kwotę nawet przy prowadzonych wobec niego egzekucjach. W literaturze i orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że planowanie wydatków bez uwzględnienia zasady, o której wspomniano powyżej jest naruszeniem równowagi w traktowaniu swoich powinności finansowych, zaś strona, która realizuje swoje zobowiązania w ten sposób, że wyzbywa się zdolności do zapłaty kosztów sądowych (jak widać z wniosku i przedłożonej dokumentacji preferencyjnie traktując inne zobowiązania), nie może prawnie i skutecznie składać wniosku o zwolnienie od obowiązku od uiszczania opłat sądowych (podobnie postanowienie SA w Gdańsku z dnia 9 lipca 1992 r. I ACZ 393/92 wokanda 1993/2/32).

Powinność rezerwowania środków na ewentualne dochodzenie lub obronę praw przed sądem, chociaż nie jest wprost objęta dyspozycją art. 103 uksc wynika z tego, że instytucja „prawa ubogich”, jakim jest zwolnienie strony z obowiązku ponoszenia kosztów sądowych, ma charakter wyjątkowy, zwłaszcza w stosunku do przedsiębiorców. Opłaty sądowe stanowią rodzaj danin publicznych. Zwolnienia od ponoszenia tego rodzaju danin stanowi odstępstwo od konstytucyjnego obowiązku ich powszechnego i równego ponoszenia, wynikającego z art. 84 Konstytucji RP. Dlatego też zwolnienia mogą być stosowane w sytuacjach wyjątkowych, gdy istnieją uzasadnione powody do przerzucenia ciężaru dotyczącego danej osoby na współobywateli. Z ich bowiem środków pochodzą dochody budżetu państwa, z których pokrywa się koszty postępowania sądowego w razie zwolnienia skarżącego z obowiązku ich ponoszenia (postanowienie z dnia 19.03.2010r. sygn. akt II PZ 34/09). W tym kontekście nie można przyjąć zachwiania proporcji i nierozważenia słuszych interesów państwa i pozwanego, a co za tym idzie zarzucanego naruszenia art. 6 ust.1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993r. nr 61 poz. 284). Przepis ten statuuje „prawo do sądu”, które jednak jak podkreśla niejednokrotnie Trybunał Praw Człowieka nie charakteru nieograniczonego i wymóg uiszczania opłat sądowych nie może zostać uznany za ograniczenie prawa dostępu do sądu (np. wyroki (...): z dnia 10.01.2006r. (...), z dnia 19.06.2001r. (...)). Wymóg wykazania trwałej niemożliwości zabezpieczenia kosztów postępowania nie ogranicza dostępu do sądu i nie powoduje zarzucanego naruszenia art. 6 Konwencji.

Mając na uwadze powyższe zażalenie oddalono, jako bezzasadne na mocy art. 385 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc, o czym orzeczono na wstępie.

Zarządzenie:

- 1.Odpis postanowienia doręczyć pozwanemu;
- 2.Po otrzymaniu zwrotki akta sprawy zwrócić Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie.